

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΗΓΑ

Αγαπημένε μου παππού, Κωνσταντίνε Ρήγα,

Η ζωντάνια του χαρακτήρα σου καθιστά ιδιαίτερα δυσχερές για εμένα να συνειδητοποιήσω ότι ήρθε η ώρα να σε αποχαιρετίσω, μαζί με τους συγγενείς και τους φίλους σου, από την επίγεια ζωή και να εκτελέσω συγχρόνως την εντολή που μου έδωσες εν ζωή να εκφωνήσω τον επικήδειό σου λόγο. Ιερό και τιμητικό χρέος αυτός ο αποχαιρετιστήριος λόγος, αλλά ταυτόχρονα και μια ευκαιρία αφενός να εκφράσω δημόσια τη μεγάλη μας αγάπη προς εσένα, ως δικό μας άνθρωπο και παράδειγμα προς μίμηση, και το πόσο θα μας λείψεις και αφετέρου να αποτίσω φόρο τιμής σ' έναν ήρωα του Ελληνικού Έθνους. Θα προσπαθήσω λοιπόν να ανταποκριθώ σ' αυτό το βαρύ καθήκον όσο μου επιτρέψει η ψυχική μου φόρτιση.

Γεννηθείς το 1925, ξεκίνησες από τον αγαπημένο σου τόπο, το Μαλανδρίνο Φωκίδος, ως μέλος κτηνοτροφικής οικογένειας, μαθητής του Δημοτικού Σχολείου και τσοπάνης, για να πας, ανήλικος ακόμη, στην Αθήνα να γίνεις επαγγελματίας παντοπώλης στην πρωτεύουσα. Δούλεψες σε ζαχαροπλαστείο, αλλά ξαναγύρισες στο χωριό σου, νοιαζόμενος για την οικογένειά σου. Έζησες τη γερμανική κατοχή και κρατήθηκες σε ιταλικό στρατόπεδο συγκεντρώσεως, αλλά κατάφερες να επιβιώσεις. Υπηρέτησες στον εμφύλιο πόλεμο την Πατρίδα ως υπερήφανος δεκανέας του Ελληνικού Στρατού με αυτοθυσία. Τραυματίστηκες σοβαρά στο πεδίο της μάχης, πολεμώντας στην Ήπειρο για την ελευθερία της Ελλάδας και τη δημοκρατία, και νοσηλεύθηκες για μεγάλο χρονικό διάστημα. Τα εξωτερικά τραύματα δεν ήταν ωστόσο αρκετά, για να κάμψουν το φρόνημα, τη θέλησή σου για ζωή και την αξιοπρέπειά σου, ακόμη κι αν κάποιοι σε θεωρούσαν ξεγραμμένο. Κατάφερες τότε να νικήσεις το θάνατο και να κάνεις τον τραυματισμό σου να αποτελέσει μια νέα αφετηρία στη ζωή σου. Παρότι το σύστημα καθορισμού του ποσοστού της αναπηρίας

ήταν γαλλικό, εσύ δήλωσες στους αρμοδίους ευθαρσώς ότι επιστρατεύτηκες και πολέμησες για την Ελλάδα. Παντρεύτηκες την καλύτερη του χωριού, όπως συνήθιζες να λες, τη γιαγιά μου, Μαρία Παπαλεξιού-Ρήγα, και ευτύχησες να αποκτήσεις μαζί της τρία αξιόλογα τέκνα. Ασχολήθηκες στο χωριό με την εκμετάλλευση θεριζοαλωνιστικής μηχανής, αλλά αντιλήφθηκες γρήγορα ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα δεν ταιριάζει στον ακέραιο χαρακτήρα σου. Συμπαραστάθηκες με αυταπάρνηση στους γονείς σου και την αδελφή σου, αλλά αναγκάστηκες για το καλό των παιδιών σου να πας και να εγκατασταθείς, υπό αντίξοες συνθήκες, με την οικογένειά σου στην Πάτρα, δηλαδή μεγαλούπολη απέχουσα λιγότερο από το χωριό σε σχέση με την Αθήνα, ώστε να βρίσκεσαι κοντά στον τόπο σου και να μεριμνάς ιδίως για τον πατέρα σου, στον εκρηκτικό χαρακτήρα του οποίου προσπαθούσες, και με τις γνωριμίες σου, να θέσεις όρια, πληρώνοντας μάλιστα αρκετά δικαστικά έξοδα. Την Πάτρα την αγάπησες και αγαπήθηκες απ' αυτή. Μεγάλωσες τα παιδιά σου, ως συνταξιούχος του Δημοσίου ανάπηρος πολέμου, με την ασύγκριτη συμπαράσταση της γιαγιάς μου, τεχνοκράτισσας της εποχής ως μοδίστρας, τα σπούδασες, ήσουν πάντα στο πλάι τους, τα συμβούλευες και τους παρείχες κάθε δυνατή οικονομική συνδρομή, ώστε να μην πρέπει να νιώθει κανένα απ' αυτά αδικημένο, προτρέποντας μάλιστα όλα τα μέλη της οικογένειάς σου να είναι αγαπημένα μεταξύ τους. Συνέβαλες επίσης, μαζί με τη γιαγιά μου, σημαντικά στην ανατροφή των επτά εγγονιών σας με αρχές και αξίες και τα καμάρωσες να προοδεύουν, ενώ ευτύχησες να αποκτήσεις και τέσσερα δισέγγονα. Ήσουν λοιπόν ενάρετος οικογενειάρχης, άψογος γιός, αδελφός, πατέρας, αφοσιωμένος σύζυγος και παππούς, ενώ προσπάθησες για το καλύτερο στη ζωή και το πέτυχες.

Δεν έχει περάσει πολύς καιρός από την ημέρα που με κοίταξες και μου είπες «Κώστα, σε λίγο θα φύγω». Το ήξερες και δε φοβήθηκες, δε

δίστασες, για ακόμη μια φορά κοίταξες τη ζωή στα μάτια, προκαλώντας την. Δεν έπεσες αμαχητί. Πάντοτε αγωνιζόσουν μέχρι τέλους και κέρδιζες.

Πάλεψες στη ζωή τίμια, με ηθικές αρχές και αξίες, τις οποίες μετέδωσες με ενάργεια στους απογόνους σου. Μας έμαθες να αγαπάμε ουσιαστικά την οικογένεια, την πατρίδα και το Θεό, αλλά και τα γράμματα. Οι δύσκολες συνθήκες της εποχής σου δε σε άφησαν να συνεχίσεις την εκπαίδευσή σου, αλλά αντιλαμβανόσουν την αξία της μόρφωσης, είχες εκπληκτικά για την εποχή σου ανοικτούς ορίζοντες, σπάνια ηθική, υψηλή αίσθηση του χιούμορ και ήσουν πράγματι αγράμματος δικηγόρος, όπως συνήθιζες να λες. Αν ζούσες στη σύγχρονη εποχή, θα γινόσουν σπουδαίος εγγράμματος δικηγόρος. Ήσουν ωστόσο δεινός ρήτορας, δίκαιος, οξυδερκής, είχες το θάρρος της γνώμης σου, εξέφραζες δημόσια την άποψή σου με παρρησία και ήξερες να κάνεις καλούς φίλους, αλλά και γνωριμίες με υπηρετούντες στον κρατικό μηχανισμό, τις οποίες αξιοποιούσες με έντιμο τρόπο για το καλό της οικογένειάς σου και του τόπου σου, εμπνέοντας σε όλους εμπιστοσύνη και σεβασμό. Ήσουν προσηλωμένος στις αρχές και τα πιστεύω σου, αλλά με μετριοπάθεια και κατανόηση για τους άλλους. Έτεινες χείρα βοήθειας σε όλους ανεξαιρέτως, συγγενείς, φίλους, γνωστούς, συγχωριανούς και γείτονες, ενώ φιλοξένησες στην Πάτρα όλους όσους είχαν ανάγκη. Με την αποταμίευση κατάφερες να δημιουργήσεις περιουσία από το μηδέν, έχοντας πάντα το κεφάλι ψηλά. Κέρδισες την εκτίμηση όλων αυτών που είχαν την ευκαιρία να σε γνωρίσουν και να φωτιστούν από την παρουσία και την ύπαρξή σου, αλλά και εκείνων που σε αμφισβήτησαν. Δεν ένιωσες ποτέ μειονεκτικά, παρά ήσουν πάντοτε αετός της Ρούμελης, γενναιόδωρος, πρόσχαρος και εύκαιρος για κουβέντα, αλλά και πολιτική συζήτηση. Με δύο λέξεις, άγιος μεταξύ των ανθρώπων και ήρωας. Ανεκτίμητη παρακαταθήκη μας αφήνεις την καλοσύνη, την εντιμότητα, την υπερηφάνεια της ψυχής σου και τις ηθικές σου αρχές.

Ήσουν όμως και ο αγαπημένος μου παππούς. Ο άνθρωπος με το πλατύ χαμόγελο και το εκφραστικό βλέμμα. Ο άνθρωπος που λάτρευα να κάθομαι με τις ώρες και να ακούω ιστορίες. Ο άνθρωπος που με αγαπούσε τόσο πολύ, μου έδινε συμβουλές και κάναμε συζητήσεις, τις οποίες αποκαλούσαμε κρυπτογραφικές. Ήσουν η αδυναμία μου, παππούλη.

Θα μου λείψεις, θα μου λείψουν οι στιγμές στα πλούσια οικογενειακά τραπέζια που ετοιμάζε η γιαγιά μου, τα γέλια, οι διηγήσεις σου, το ότι σχεδόν κάθε φορά μου έλεγες την ίδια ιστορία από όταν ήμουν παιδί και εγώ έκανα λες και την άκουγα για πρώτη φορά, αλλά δε με πείραζε. Έχουμε ωστόσο από εσένα αμέτρητες γλυκές αναμνήσεις, ως βάλαμο της ψυχής μας. Αυτές θα κουβαλάμε στην καρδιά μας, για να θυμίζουν πάντα εσένα.

Από τη γειτονιά των αγγέλων που βρίσκεσαι τώρα, ξέρουμε ότι μας βλέπεις και χαμογελάς. Δε θα ήθελες να στενοχωριόμαστε. Νιώθουμε ευλογημένοι που είχαμε στη ζωή μας ένα σπάνιο πατέρα, αδελφό, παππού και συνάνθρωπο. Μας λείπεις ήδη παρά πολύ. Νιώθουμε όμως πως είσαι και θα είσαι πάντα κοντά σ' εμάς και τις οικογένειές μας.

Για εμάς, τα παιδιά, τα εγγόνια, τους συγγενείς, τους φίλους, τους γνωστούς και τους συγχωριανούς σου, θα ζεις για πάντα μέσα από τις αξίες, τις αρχές και το παράδειγμα σου, που μας άφησες. Θα σε ευγνωμονούμε πάντα για τα μαθήματα ζωής και συμπεριφοράς που μας δίδαξες. Εύχομαι τα παιδιά σου να σεβαστούν τις επιλογές και τις εντολές σου. Θα σε θυμόμαστε πάντα γι' αυτό που ήσουν, ένας υπέροχος, ενάρετος, γλυκός, γενναίος και έξυπνος άνθρωπος, και θα σε μνημονεύουμε στις επόμενες γενιές. Καλό σου ταξίδι, αγαπημένε μου παππού, και καλή αντάμωσή σου με την αγαπημένη μου γιαγιά!

Μαλανδρίνο, 2-3-2020

Ο αγαπημένος σου εγγονός,

Κωνσταντίνος Ηρ. Ρήγας